

יהושע ברטונוב, שחקן ובמאי (1879-1971)

העתונאי מיכאל הנדלזלץ מספר באחת מכתבותיו על שחקן צעיר ב"הבימה" שהציץ בקהל דרך חור במסך, וננזף על ידי יהושע ברטונוב. "מר ברטונוב", שאל השחקן הצעיר ביראה, "אתה מעולם לא הצצת על הקהל?" "לא", ענה ברטונוב. "הקהל בשבילי הוא אלוהים, ואני לא רוצה לראות את אלוהים שלי מפצח גרעינים".

דוד בן גוריון על משחקו של ברטונוב ב"טוביה החולב": "רושם המשחק שלך לא מש מלבי. גילמת ביכולת מופלאה כל סבלו ההיסטורי של יהודי וגאווותו. לא ראיתי ולא הרגשתי אף פעם ביטוי אדיר ומחונן כזה של גורלו הטרגי וההרואי של יהודי בגולה כאשר ראיתי והרגשתי הערב".

נולד בליטא, למד משחק ברוסיה. הופיע בהצגות תיאטרון ברוסית וביידיש. הצטרף ללהקת "הבימה" בביאליסטוק, שקדמה ל"הבימה" של מוסקבה, שגם אותה יסד נחום צמח. ב-1922 צורף לקולקטיב של "הבימה" וב-1928 עלה לארץ-ישראל עם שחקניה. שיחק בהצגות רבות ובהן "הגולם", "הדיבוק", "טוביה החולב", "החטא ועונשו", "האוצר", "היהודי זיס", "אבות ובנים", "גן הדובדבנים", "מלחמה ושלום" ועוד. ביים את ההצגות: "טרטיף", "על חטא שלא חטאו", "בנות הנפח", "שידוכין", "הבשורה", "במטבח".

ב-1933 השתתף עם כמה משחקני "הבימה", ובהם חנה רובינא, אהרן מסקין ורפאל קלצ'קין, בסרט "צבר" שעסק בקבוצת חלוצים בארץ-ישראל. ברטונוב זכה בפרס משרד החינוך והתרבות, בפרס גנסיין ובפרס ישראל שהוענק לו ב-1959. בנו של יהושע ברטונוב היה השחקן וקריין התנ"ך שלמה ברטונוב, בתו היא הרקדנית דבורה ברטונוב.

ברטונוב וחנה רובינא ב"טוביה החולב"

